

TEZA:

Obwinionej radca prawnej zarzucono, że po zawarciu umowy o obsługę prawną ze Spółdzielnią Mieszkaniową, której przedmiotem było świadczenie usług w zakresie pomocy prawnej w prowadzonych przez Spółdzielnię postępowaniach sądowych związanych w sposób bezpośredni bądź pośredni z kwestią wydzielenia się osiedli ze struktur Spółdzielni Mieszkaniowej, brała udział w postępowaniach sądowych członków tej Spółdzielni oraz Rady Osiedla przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej. Obwiniona została uniewinniona od zarzucanych czynów, na skutek ustaleń, że rzeczywistym klientem Obwinionej było Osiedle a nie Spółdzielnia Mieszkaniowa, zaś intencją Obwinionej była pomoc prawna wyodrębnionej części Spółdzielni (Osiedlu) i tylko na rzecz tej części i jej członków świadczyła taką pomoc. Również sama Spółdzielnia Mieszkaniowa nie udzielała pełnomocnictwa Obwinionej.

WO-173/22**ORZECZENIE****z dnia 19 stycznia 2023 roku****Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:**

Przewodniczący: SWSD Rafał Rybnik - sprawozdawca

Sędziowie: SWSD Katarzyna Broclawik

SWSD Krzysztof Buczek

Protokolant: Piotr Ciepínski

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Waclawa Góreckiego

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2023 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego A.S.

wpisanej na listę radców prawnych Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych (...)

obwinionej o to, że:

w okresie od 13 października 2017 r. do 30 stycznia 2018 r. działała w konflikcie interesów w ten sposób, że po zawarciu w dniu 13 października 2017 r. ze Spółdzielnią

Mieszkaniową „...” umowy o obsługę prawną, której przedmiotem było świadczenie usług

w zakresie pomocy prawnej w prowadzonych przez Spółdzielnię postępowaniach sądowych związanych w sposób bezpośredni bądź pośredni z kwestią wydzielenia się osiedli ze struktur Spółdzielni Mieszkaniowej „...”:

- w dniu 26 października 2017 r. działając jako pełnomocnik procesowy M. G. i Z.F. – członków Spółdzielni Mieszkaniowej „...”, wskutek uprzednio skierowanego przez nich w dniu 27 lipca 2017 r. do Sądu Okręgowego pozwu o uchylenie uchwały nr 19/17 Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej „...” (sygn. akt III C 1071/17) – złożyła wniosek o zabezpieczenie powództwa poprzez wstrzymanie wykonania ww. uchwały w części i reprezentowała ww. członków spółdzielni w przedmiotowej sprawie,
- w dniu 22 stycznia 2018 r., działając jako pełnomocnik procesowy Rady Osiedla „...” Spółdzielni Mieszkaniowej „...” skierowała do Sądu Okręgowego pozew przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „...” o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę Walnego Zgromadzenia o podziale spółdzielni (sygn. akt XXIV C 1350/17) i reprezentowała stronę powodową w przedmiotowej sprawie,

tj. o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 8 i art. 28 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.

na skutek odwołania obrońcy obwinionej z dnia 6 lipca 2022 r. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt D 72/21

orzeka:

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 1 w ten sposób, że uniewinnia obwinioną od popełnienia zarzucanego jej czynu,
2. uchyla pkt 2 zaskarżonego orzeczenia,
3. kosztami postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP obciąża Okręgową Izbę Radców Prawnych, a kosztami postępowania odwoławczego – Krajową Izbę Radców Prawnych.

UZASADNIENIE

28 września 2018 r. Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych („**Rzecznik Dyscyplinarny**”) wniósł do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych („**OSD**”) o ukaranie radcy prawnego A. S., (...) („**Obwiniona**”), zarzucając jej że: w okresie od 13 października 2017 r. do 30 stycznia 2018 r. działała w konflikcie interesów w ten sposób, że po zawarciu w dniu 13 października 2017 r. ze Spółdzielnią Mieszkaniową „...” umowy o obsługę prawną, której przedmiotem było świadczenie usług w zakresie pomocy prawnej w prowadzonych przez Spółdzielnię postępowaniach sądowych związanych w sposób bezpośredni bądź pośredni z kwestią wydzielenia się osiedli ze struktur Spółdzielni Mieszkaniowej „...”:

1. w dniu 26 października 2017 r. działając jako pełnomocnik procesowy M. G. i Z. F. – członków Spółdzielni Mieszkaniowej „...”, wskutek uprzednio skierowanego przez nich w dniu 27 lipca 2017 r. do Sądu Okręgowego pozwu o uchylenie uchwały nr 19/17 Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej „...” (sygn. akt III C 1071/17) – złożyła wniosek o zabezpieczenie powództwa poprzez wstrzymanie wykonania ww. uchwały w części i reprezentowała ww. członków spółdzielni w przedmiotowej sprawie,
 2. w dniu 22 stycznia 2018 r., działając jako pełnomocnik procesowy Rady Osiedla „...” Spółdzielni Mieszkaniowej „...” skierowała do Sądu Okręgowego pozew przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „...” o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę Walnego Zgromadzenia o podziale spółdzielni (sygn. akt XXIV C 1350/17) i reprezentowała stronę powodową w przedmiotowej sprawie,
- tj. popełniła czyn z art. 64 ust. 1 ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1166) („**ustawa o radcach prawnych**”) w związku z art. 8 i art. 28 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego („**KERP**”) stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

W uzasadnieniu wniosku Rzecznik Dyscyplinarny wskazał, że postępowanie zostało zainicjowane na skutek Pisma datowanego na dzień 10 kwietnia 2018 r. Spółdzielni Mieszkaniowej „...”, z którą Obwiniona miała w dniu 13 października 2017 r. zawrzeć umowę na świadczenie usług prawnych w zakresie pomocy prawnej w

prowadzonych przez Spółdzielnię postępowaniach sądowych, w sposób pośredni lub bezpośredni powiązanych z kwestią wydziałania się osiedli ze struktur spółdzielni. Rzecznik Dyscyplinarny wskazał, że w toku wszczętego w sprawie dochodzenia ustalono, że w komparycji przedmiotowej umowy Zleceniodawca został określony jako „Spółdzielnia Mieszkaniowa „...” Administracja Osiedla W... z siedzibą w (...) ul..., posiadającej numer identyfikacji podatkowej NIP: ...”. W imieniu Zleceniodawcy umowy podpisała M. O., która jako pełnomocnik Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej „...” miała prawo do zawierania w imieniu Spółdzielni umów tego rodzaju. Przedmiot umowy został określony w ten sposób, że Obwiniona zobowiązała się do „(...) świadczenia na rzecz Zleceniodawcy usług w zakresie pomocy prawnej w prowadzonych przez niego postępowaniach sądowych związanych w sposób bezpośredni bądź pośredni z kwestią wydziałania się osiedli ze struktur Spółdzielni Mieszkaniowej ...”. Za świadczoną pomoc prawną Obwiniona wystawiała dla Spółdzielni Mieszkaniowej „...” faktury VAT.

Opisując stan faktyczny Rzecznik Dyscyplinarny wskazał, że przed zawarciem ww. umowy, pozwem z dnia 21 lipca 2017 r. skierowanym do Sądu Okręgowego przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „...” – dwóch członków Spółdzielni Mieszkaniowej „...” – M.G. i Z. F. – wniosło o uchylenie uchwały nr 19/17 Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej „...” w częściach odbywającego się w dniach 19-29 czerwca 2017 r. w sprawie wyrażenia zgody na zbycie nieruchomości z obrębu 1-04-08 nr ewidencyjny działek 185/3 i 185/6 (sygn. akt III C 1071/17). Jednocześnie powodowie wnieśli o zabezpieczenie powództwa poprzez wstrzymanie wykonania uchwały do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie. Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2017 r. Sąd oddalił wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia. Następnie w dniu 27 października 2017 r., powodowie, w imieniu których działała Obwiniona, ponownie złożyli wniosek o udzielenie zabezpieczenia i postanowieniem z dnia 7 listopada 2017 r. Sąd uwzględnił przedmiotowy wniosek. Następnie w dniu 22 stycznia 2018 r. Obwiniona działając jako pełnomocnik procesowy Rady Osiedla „...” Spółdzielni Mieszkaniowej „...” skierowała do Sądu Okręgowego III Wydział Cywilny pozew przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „...” o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę Walnego Zgromadzenia o podziale spółdzielni (sygn. akt XXIV C 1350/17) i reprezentowała Stronę powodową w przedmiotowej sprawie. Obwiniona pismem z dnia 30 stycznia 2018 r. wypowiedziała umowę o obsługę prawną, a z dniem 9 lutego 2018 r. wypowiedziała pełnomocnictwo procesowe do sprawy toczącej się przed Sądem

Okręgowym (sygn.. akt XXIC C 1350/17). W ocenie Rzecznika Dyscyplinarnego zachowania te naruszyły zatem art. 28 ust. 1 i 2 KERP i tym samym stanowiły przewinienie dyscyplinarne, o którym mowa w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Końcowo Rzecznik Dyscyplinarny wskazał, że Obwiniona zawarła umowę o obsługę prawną ze Spółdzielnią Mieszkaniową „...” i to ten podmiot był jej klientem w rozumieniu art. 5 pkt 4 KERP, osoba która ją podpisywała, zawierała ją jako pełnomocnik zarządu spółdzielni, zaś Administracja Osiedla nie posiadała zdolności do zawarcia tej umowy. Zatem w rzeczywistości doszło do sytuacji, w której Obwiniona mając świadczyć zgodnie z postanowieniami umowy, na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej „...”, pomoc prawną w zakresie prowadzonych przez nią postępowań sadowych związanych w sposób bezpośredni bądź pośredni z kwestią wydzielenia się osiedli ze struktur Spółdzielni Mieszkaniowej „...” i otrzymując od tego podmiotu wynagrodzenie za świadczoną pomoc prawną – w ramach tego wynagrodzenia reprezentowała jako pełnomocnik procesowy podmioty, które pozwały Spółdzielnię Mieszkaniową „...” w sprawach bezpośrednio związanych z wydzieleniem się osiedla „(...)” ze struktur Spółdzielni Mieszkaniowej „...”.

Orzeczeniem z dnia 24 września 2019 r. OSD uniewinnił Obwinioną od zarzucanego jej czynu. OSD uzasadniając wyrok wskazał, że w jego ocenie przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało podstaw do przyjęcia, że w opisanym w skardze stanie faktycznym doszło do naruszenia norm KERP przez Obwinioną, jak również nie było podstaw prawnych i faktycznych do uznania zarzutów za słuszne. Od przedmiotowego orzeczenia zostały wniesione odwołania przez Rzecznika Dyscyplinarnego oraz Spółdzielnię (jako pokrzywdzoną). Po rozpoznaniu wniesionych środków zaskarżenia, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych („WSD”) orzeczeniem z dnia 20 sierpnia 2020 r. uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. WSD wskazał m.in., że samo świadczenie pomocy prawnej na rzecz strony przeciwnej w procesie z udziałem Spółdzielni powoduje odpowiedzialności bez względu na zakres zaangażowania w danej sprawie i nie mogło dojść do usprawiedliwionej nieświadomości Obwinionej co do bezprawności zarzucanego jej czynu. WSD wskazał, że radca prawny nie może być pełnomocnikiem klientów, jeżeli ich interesy są sprzeczne w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej, zaś prowadzenie sprawy przez Obwinioną, w której była ona pełnomocnikiem członków spółdzielni w sytuacji, gdy spółdzielnia reprezentowała stanowisko przeciwne do stanowiska klientów,

pozostawało w konflikcie interesów. WSD ocenił zachowanie Obwinionej, polegające na świadczeniu pomocy prawnej na rzecz tak spółdzielni, jak i stron jej przeciwnym, jako podważające zaufanie do Obwinionej oraz całej społeczności radców prawnych. Zdaniem WSD fakt, że Spółdzielnia miała również innego pełnomocnika, który świadczył obsługę prawną Zarządowi Spółdzielni, a obwiniona reprezentowała tylko Radę Osiedla „...”, powinien być zostać wzięty pod uwagę przez OSD przy ustalaniu wymiaru kary podczas ponownego orzekania. WSD podkreślił, że klientem obwinionej nie była ‘Administracja Osiedla „....”’, ale Spółdzielnia Mieszkaniowa „...” przeciwko której działała, bowiem ta pierwsza nie ma odrębnego bytu, zatem nie może zostać uznana za klienta.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy (w dniu 15 i 22 grudnia 2021 r. oraz 14 marca 2022 r.) OSD wydał orzeczenie, w którym uznał Obwinioną winną zarzucanego jej czynu, który miał stanowić przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 8 i art. 28 ust. 1 i 2 KERP i za ten czyn na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy o radcach prawnych wymierzył jej karę upomnienia. Tytułem zwrotu kosztów postępowania OSD zasądził od Obwinionej kwotę 3 250,00 zł (w tym 1 250,00zł za postępowanie przed WSD oraz 2 000,00 zł za postępowanie przed OSD). OSD wskazał, że Obwiniona była związana umową ze Spółdzielnią Mieszkaniową „...” i przyjmując pełnomocnictwo do występowania przeciwko niej w oczywisty sposób naruszyła obowiązek nieczynienia czy powstrzymania się od podejmowania działalności, w której oczywisty sposób doszło do powstania konfliktów interesów. Wymierzając karę OSD miał wziąć pod uwagę stopień winy Obwinionej, okoliczności popełnienia czynu, stopień ich szkodliwości, młody wiek i niedługie doświadczenie zawodowe, zachowanie po popełnieniu czynu oraz wskazania WSD oraz powziął przekonanie, że kara pozwoli dobrze spełnić jej funkcje prewencyjne.

Od powyższego orzeczenia odwołanie wniósł obrońca Obwinionej. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- 1) na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych obrazę prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 2 § 1 pkt 1 i 3 oraz § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych – poprzez brak wszechstronnego rozpoznania wszystkich okoliczności sprawy, zwłaszcza dotyczących sprawstwa czynu zarzucanego

Obwinionej, jak też niepoczynienie ustaleń faktycznych odpowiadających prawdzie,

2) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 06.07.1982 r. o radcach prawnych poprzez częściowo dowolną ocenę materiału dowodowego i uznanie, że:

a) zachowanie obwinionej naruszyło zaufanie do wykonywanego przez nią zawodu radcy prawnego w sytuacji, gdy członkowie reprezentowanego przez nią Osiedla (...) nie mieli zarzutów co do lojalności jak i jakości usług obwinionej, Spółdzielnia podjęła uchwałę o niekontynuowaniu wspierania niniejszego postępowania, a sam byłby przedstawiciel Spółdzielni przyznał, że nie był inicjatorem tego postępowania,

b) klientem obwinionej była Spółdzielnia (...), w sytuacji gdy Obwiniona nie prowadziła na rzecz Spółdzielni żadnej sprawy, nie doradzała Spółdzielni,

c) doszło do konfliktu interesu, w sytuacji gdy konflikt należy badać w odniesieniu do konkretnej sprawy, a cały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania, że w dwóch sprawach rozpatrywanych w ramach rzekomego konfliktu interesów, obwiniona chociażby w jakimkolwiek zakresie działała na rzecz obydwu stron,

co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia,

który miał wpływ na treść orzeczenia i uznania, że Obwiniona dopuściła się przypisanego jej czynu;

3) obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tzn. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez pominięcie wynikających z zeznań świadków i dokumentów okoliczności, że:

a) Obwiniona nie prowadziła na rzecz Spółdzielni żadnej sprawy, nie doradzała Spółdzielni

w żadnej sprawie a pełnomocnik Spółdzielni, który prowadził także sprawy danego Osiedla posiadał dwie umowy na obsługę prawną (jedną z Biurem Zarządu i drugą z Administracją danego osiedla),

b) struktura Spółdzielni (...) jest złożona a niezależność jednostek organizacyjnych w postaci Osiedli Spółdzielni (...) jest bardzo duża, że posiadają one własny rachunek bankowy i swoją księgowość,

- c) przyjętych przez Spółdzielnię zasad i reguł postępowania, pewnego rodzaju zwyczaju związanego i potwierdzonego uchwałą Rady Nadzorczej co do możliwości zatrudnienia w osiedlach odrębnej pomocy prawnej, co jest praktykowane w tej Spółdzielni od kilkunastu lat,
 - d) członkowie Spółdzielni ponoszą w ramach stałych, miesięcznych opłat także koszty związane z obsługą prawną, a majątek Spółdzielni stanowi majątek członków Spółdzielni,
 - e) umowę z Administracją Osiedla (...) Obwiniona podpisała z pełnomocnikiem Zarządu, na podstawie uchwały zezwalającej na jej zatrudnienie, w zakresie wskazanym i zaakceptowanym przez Zarząd,
 - f) postępowanie w sprawie podziału spółdzielni jest jedynym, w którym to jednostka organizacyjna, która chce się wydzielić ma legitymację procesową i występuje jako oddzielny byt prawny,
 - g) konflikt należy badać w odniesieniu do konkretnej sprawy co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść i uznanie, że Obwiniona dopuściła się przypisanego czynu;
- 4) na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, obrazę prawa materialnego, tj. art. 28 ust. 1 i 2 KERP poprzez uznanie, że w sprawie niniejszej doszło do konfliktu interesów, w sytuacji gdy analiza stanu faktycznego powinna dać asumpt do twierdzenia, że w niniejszym stanie faktycznym nie ziszcila się przesłanka możliwości zaistnienia konfliktu interesów klientów, o której mowa w tym przepisie, ponieważ nie sposób przyjąć, że świadczona przez Obwinioną obsługa prawna na rzecz Administracji Osiedla (...) była usługą prawną świadczoną na rzecz Spółdzielni, zwłaszcza w sytuacji, że przedstawiciele Spółdzielni zgodnie zeznali, że Obwiniona nie prowadziła na rzecz Spółdzielni żadnej sprawy.

W związku z zarzutami Skarżący, na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt. 1 ustawy o radcach prawnych, wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy OSD do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę i uniewinnienie Obwinionej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Uzasadniając powyższe pełnomocni Obwinionej wskazał, iż nieakceptowalne są wnioski OSD i zaprezentowana analiza okoliczności sprawy, zwłaszcza pod kątem konfliktu interesów oraz zaakceptował ustalenia OSD przy pierwszym rozpoznaniu

sprawy. W ocenie skarżącego, przy drugim rozpoznaniu sprawy, zostały całkowicie pominięte dowody z zeznań świadków – przedstawicieli Spółdzielni, a także pominał fakty wynikające z ze znajdujących się w sprawie dokumentów, z których wynika m.in., że każde osiedle miało prawo zatrudnić swojego pełnomocnika do wszelkich spraw związanych, a w razie gdy pełnomocnik zarządu miał świadczyć także usługi na rzecz osiedla, miał dwie umowy na obsługę prawną – z biurem zarządu oraz konkretnym osiedlem. Świadkowie mieli wskazywać, że nigdy wcześniej nie rozmawiali z Obwinioną, nie ustalili z nią warunków umowy, ani zakresu świadczenia pomocy prawnej, zaś osiedla – w ramach przysługującej im bardzo szerokiej autonomii – m.in. prowadzą własną księgowość, posiadają wyodrębnione rachunki bankowe, dysponują środkami finansowymi związanymi z realizacją rocznych planów gospodarczych, są samofinansujące się. W związku z tym, wynagrodzenie wypłacane było Obwinionej bezpośrednio z pieniędzy osiedla (...). Zdaniem skarżącego w przedmiotowej sprawie są podstawy do uznania, że rzeczywistym klientem Obwinionej było Osiedle (...) a nie Spółdzielnia, zaś intencją Obwinionej była pomoc prawna wyodrębnionej części Spółdzielni (Osiedlu) i tylko na rzecz tej części i jej członków świadczyła taką pomoc. Również sama spółdzielnia nie udzielała pełnomocnictwa Obwinionej. Nadto skarżący podkreślił, że sąd I instancji pominał również fakt, że postępowanie w sprawie podziału spółdzielni jest jedynym, w którym ta jednostka organizacyjna, która chce się wydzielić ma legitymację procesową, wobec czego należy ją traktować jako oddzielny byt prawny, na rzecz którego Obwiniona świadczyła pomoc prawną. Również podmioty, na rzecz których działała Obwiniona w drugim postępowaniu, są członkami osiedla (...), a uchwała dotyczyła sprzedaży jedynych działek inwestycyjnych leżących w granicach administracyjnych osiedla, i których koszt utrzymania ponosi osiedle. W żadnym z tych postępowań nie miało dochodzić do sytuacji, w których Obwiniona występowałaby w jednym postępowaniu po dwóch stronach lub doradzałaby zarówno Zarządowi Spółdzielni, jak i Osiedlu, ani w ogóle nigdy nie świadczyła żadnych usług na rzecz Zarządu Spółdzielni, a co za tym idzie nigdy nie weszła w posiadanie informacji, które mogłaby wykorzystać, czy które spowodowałyby zmniejszenie zaangażowania w polecane zadania. Końcowo skarżący podkreślił, że biorąc pod uwagę strukturę Spółdzielni, jej jednostki organizacyjne i pojęcie klienta, konflikt interesów nie może być rozumiany tak szeroko, jak w ujęciu Sądu I instancji, bo taka interpretacja prowadzi do drastycznego i nieproporcjonalnego ograniczenia swobody działania radcy prawnego, a także pozbawienia prawa do korzystania z usług prawniczych osób

funkcjonujących w takich strukturach prawnych, jak przedmiotowe Osiedle, które faktycznie za te usługi zapłaciły.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny ustalił i zważył co następuje:

Odwołanie Obwinionego zasługiwało na uwzględnienie, co poskutkowało zmianą orzeczenia OSD i uniewinnieniem Obwinionej od postawionych zarzutów.

W przedmiotowej sprawie najistotniejszymi zagadnieniami do rozstrzygnięcia było dokonanie właściwej wykładni pojęcia *klient*, a także prawidłowe zważenie znaczenia art. 8 oraz 28 ust. 1 i 2 KERP i tym samym pojęcia *sprzeczności* lub *konfliktu interesów*.

Odnosząc się do pierwszego zagadnienia, należy wskazać, że unikanie sytuacji, w której dochodziłoby do konfliktu interesów jest zasadniczym obowiązkiem radcy prawnego, a co za tym idzie dopuszczenie do jego powstania jest jednym z najpoważniejszych naruszeń deontologii zawodowej radcy prawnego, jako godzące w jedną z podstawowych wartości w postaci zaufania do zawodu. Co do tej kwestii nie miał wątpliwości żaden z sądów rozstrzygających w sprawie Obwinionej.

Zgodnie z art. 5 ust. 4 KERP, ilekroć w KERP mowa o *kliencie* rozumie się przez to każdego, na rzecz którego radca prawny świadczy pomoc prawną. Zgodnie z art. 8 KERP radca prawny świadcząc pomoc prawną postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw, natomiast stosownie do art. 28 KERP nie może być on obrońcą lub pełnomocnikiem klientów, jeżeli ich interesy są sprzeczne w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej (ust. 1) oraz nie może być obrońcą lub pełnomocnikiem klienta, jeżeli przeciwnik klienta jest również jego klientem w jakiegokolwiek sprawie (ust. 2).

W orzecznictwie WSD za przejaw działania w ramach sprzeczności interesów uznano m.in. udzielanie pomocy prawnej stronie przeciwnej w stosunku do strony uprzednio reprezentowanej w sprawie z nią związanej (*orzeczenie WSD z dnia 27.11.2019 r., WO-191/19*), przyjęcie pełnomocnictwa od osoby fizycznej, a następnie reprezentowanie przed sądem w sprawie o zapłatę przeciwników procesowych tej osoby w warunkach uprzedniego uzyskania wiedzy na jej temat, którą mogła wykorzystać w tym procesie (*orzeczenie z dnia 4.11.2019 r., WO-33/19*), bycie pełnomocnikiem klienta, którego przeciwnik procesowy, jest również jego klientem w jakiegokolwiek innej sprawie (*orzeczenie WSD z dnia 05.03.2019 r., WO-184/18*), wystąpienie przeciwko spółdzielni w sprawach związanych z poprawnością podjęcia

uchwały przez poszczególne części jej walnego zgromadzenia, w sytuacji gdy radca prawny od 7 lat świadczył pomoc prawną na rzecz Spółdzielni, jako naruszające zobowiązanie do poufności i stwarzające nieuzasadnioną przewagę nowym klientom (*orzeczenie WSD z dnia 23.10.2018 r., WO-114/18*) czy opiniowanie na rzecz klienta umowy ze spółką, której wspólnikami były najbliższe mu osoby (*orzeczenie WSD z dnia 13.09.2016 r., WO-60/16*). Warto również przywołać orzeczenie, w którym WSD uznał, że opracowanie przez radcę prawnego na zlecenie Ministra Sportu i Turystyki oceny działania oraz zmian w ustawie o usługach turystycznych i występowania w indywidualnych sprawach dotyczących roszczeń klientów niewypłacalnych biur podróży przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Sportu i Turystyki, nie stanowi konfliktu interesów, ze względu na odmienny charakter świadczonej pomocy (*orzeczenie WSD z dnia 13.04.2018 r., WO-23/18*).

W świetle powyższego ustalenia poczynione przez Sąd I instancji rozpoznający ponownie sprawę uznać należy za niewłaściwe. W przedmiotowym stanie faktycznym istotnie brak było przesłanek do uznania za klienta Obwinionej Spółdzielni Mieszkaniowej „(...)”, w skład której wchodził jej rzeczywisty klient, tj. Osiedle „(...)”, któremu – z uwagi na bardzo szerokie zdefiniowanie pojęcia *klient* na gruncie KERP (tj. każdy na rzecz, którego radca prawny świadczy pomoc prawną) – nie sposób było odmówić takiego przymiotu. Zatem wszelkie dywagacje na temat ewentualnego braku podmiotowości Osiedla były w zasadzie bezcelowe. Co więcej wskazać należy, że gdyby rzeczywiście Osiedle „(...)” nie mogło być klientem Obwinionej, a była nim wyłącznie sama spółdzielnia, to tym bardziej nie można byłoby stwierdzić, że doszło do jakiegokolwiek konfliktu interesów na linii Spółdzielnia – Osiedle „(...)”. Abstrahując od powyższego, należy podkreślić, że Prawidłowe w tym zakresie były ustalenia OSD, który rozpoznawał sprawę po raz pierwszy. Na podstawie zawartej umowy, która legła u podstaw przedstawienia zarzutów Obwinionej i uznania jej za winną przez Sąd I instancji, Obwiniona świadczyła pomoc prawną na rzecz jej klienta, którym była Administracja Osiedla „(...)”. W przedmiotowym stanie faktycznym Osiedle należało uznać za co prawda funkcjonującą w ramach Spółdzielni, ale jednak wyodrębnioną organizacyjnie i gospodarczo jednostkę. *A contrario* uznać należało, że podobne świadczenie usług przez Obwinioną, nigdy nie miało miejsca na rzecz samej Spółdzielni Mieszkaniowej „(...)”, ani żadnej innej, działającej w jej ramach jednostki organizacyjnej. Obwiniona nigdy nie świadczyła pomocy prawnej na rzecz samej Spółdzielni, co znalazło odzwierciedlenie chociażby w zeznaniach jej przedstawicieli, a

jedyną poszlaką, która miała na to wskazywać była komparycja umowy, którą Obwiniona zawarła ze swoim klientem. W sprawie nie wystąpiły inne, chociażby minimalnie przekonujące dowody, które pozwalałyby na uznanie, że Obwiniona pozostawała w jakiegokolwiek relacji radca prawny – klient z samą Spółdzielnią Mieszkaniową „(...)”, a tym samym, że doszło do ziszczenia się przesłanek naruszenia zasad etyki określonych w art. 28 ust. 1 i 2 KERP. W definicji klienta, ważny jest bowiem nie tylko zupełny aspekt podmiotowy wynikający ze zdefiniowania go zaimkiem *każdy*, ale także, a może przede wszystkim, *świadczanie pomocy prawnej* przez radcę prawnego na jego rzecz. Jak już zostało podkreślone, zdaniem WSD, w sprawie nie zostało udowodnione, żeby Obwiniona miała świadczyć jakąkolwiek pomoc prawną bezpośrednio na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej „(...)”, a tym samym brak było podstaw do uznania, że była ona klientem Obwinionej. Tym samym nie było możliwe uznanie, że Obwiniona była pełnomocnikiem klientów, których interesy były sprzeczne w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej, ani pełnomocnikiem klienta, podczas gdy przeciwnik klienta był również jej klientem w jakiegokolwiek sprawie, a co za tym idzie, że swoim zachowaniem wypełniła znamiona czynu określonego w art. 28 ust. 1 i 2 KERP. Powyższe należy odnieść również do pozostałych klientów Obwinionej będących członkami Spółdzielni Mieszkaniowej „(...)”. Jakkolwiek pojęcie klienta powinno być rozumiane szeroko, tak w przedmiotowym stanie faktycznym Spółdzielnia Mieszkaniowa „(...)” nie mogła zostać włączona do tej definicji. WSD zgadza się zatem z zarzutami skarżącego co do nieprawidłowości ustalenia stanu faktycznego przez OSD i podziela wyrażone przez niego stanowisko, że niewłaściwe jest uznanie za klienta Obwinionej Spółdzielni „(...)”, w sytuacji gdy Obwiniona nie prowadziła na jej rzecz *de facto* żadnej sprawy, ani nie doradzała jej czy uznania, że Obwiniona chociażby w jakimkolwiek zakresie działała na rzecz obydwu stron. Należy przy tym również zaznaczyć, podobnie jak OSD przy pierwszym rozpoznaniu sprawy oraz skarżący w swoim odwołaniu, że odmienne ustalenia Sądu I instancji usankcjonowanie ich przez WSD, doprowadziłyby do faktycznego ograniczenia dostępności usług prawnych na rzecz jednostek organizacyjnych spółdzielni i innych podmiotów o charakterze zbliżonym do Osiedla „(...)”, a wręcz do jej całkowitego pozbawienia, co sprzeniewierzałoby się celowi, dla którego zostały uchwalone przedmiotowe przepisy dyscyplinarne

Mając na uwadze powyższe, wobec braku przesłanek naruszenia przez Obwinioną norm etyki wyrażonych w KERP, na podstawie art. 437 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych postanowił zmienić zaskarżony wyrok i uniewinnić obwinioną od zarzucanych jej czynów.

Rozstrzygnięcie o kosztach zostało oparte o art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych.